

## Høringsnotat dokument 8:137S (2018-2019) – Norsk Fjørfevalg

**Fjørfevalget er positivt til å øke andelen norskproduserte fôrråvarer. I dette notatet gis en kort redegjørelse for kraftfôrforbruket i norsk fjørfeproduksjon samt kortsiktige og langsiktige muligheter for stimulering til økt andel norskproduserte fôrråvarer.**

I Norge er vi mer eller mindre selvforsynte med egg, kylling og kalkun. Norsk fjørfevalg er svært stolt av å kunne tilby forbrukeren trygge og sunne fjørfeprodukter som egg, kylling, kalkun og and. Høns, kylling, kalkuner og ender i Norge har unik dyrehelse, får minst vaksiner på verdensbasis og produseres i henhold til et svært strengt dyrevelferdsregelverk.

### **Fjørfe utnytter fôret svært godt**

Fjørfe er enmagede dyr og kan derfor ikke livnære seg på gress. Fjørfeproduksjon benyttet i 2018 kun 22 % av kraftfôrforbruket i Norge; svin 24 % og drøvtyggere 53 %.

Egg og hvitt kjøtt bidro med ca 45 % av landbasert animalsk protein i Norge (2018). Fjørfe utnytter fôret svært effektivt. Fôrutnyttelsen hos kylling og høns er tilnærmet lik laksen. Gir du kylling og høns 2 kg kraftfôr får man henholdsvis 1 kg kjøtt / egg tilbake. For kalkun er fôrutnyttelsen ca 3:1.

### **Fjørfe er viktig for optimal utnyttelse av norsk korn**

Den viktigste ingrediensen i kraftfôret er norsk korn - forutsatt at man har tilstrekkelig kornmengde og -kvalitet tilgjengelig. I gode kornår kan norsk korn utgjøre 65-70 % av fjørfefôret. Mellom 15 og 25 % av fôret må være protein. Endel av proteinet dekkes via kornet. I tillegg benyttes proteinråvarer som soyamel, rapskake og maisgluten, primært via import.

Kornet som inngår i fjørfefôr er fôrkorn, overskudd av matkorn eller matkorn som er omdisponert/nedklassifisert til fôrråvare. Norsk fjørfeproduksjon muliggjør optimal utnyttelse av kornet som dyrkes i Norge, og bidrar derfor til god norsk selvforsyningsgrad. Fjørfevalget avlaster risikoen til kornbøndene ved å utnytte avlinger som ikke er egnet til matkorn/menneskemat.

### **Er det realistisk å bli 100 % selvforsynt på fôrråvarer?**

Norge er et lite land med åpen økonomi. Med begrensede arealer som er egnet for dyrking av korn- og proteinvekster, er det trolig urealistisk å klare seg helt uten import med det første. Norge var det første landet som stilte krav til sporbarhet på mais og soya. Det innebærer at soyaproduksjonen utføres på standarder for bærekraftig soyaproduksjon og GMO-fri. Det er kun 2 % av verdens soya som er bærekraftig og går under standarden fra Round Table Responsible Soy (RTRS) eller Proterra.

### **Kortsiktige muligheter for økt norsk proteinandel i fôret**

Fjørfevalget er prisgitt best mulig tilrettelegging for norsk kornproduksjon. Det viktigste som kan gjøres for å redusere behovet for importert proteinråvare er stimulering av mest mulig norsk korn av god kvalitet. For å redusere importandelen av fôrråvarene må produksjonen av norsk korn være stor og tilpasset husdyrnæringens krav til korn som fôrråvare. Prisnedskrivningstilskuddet er et viktig virkemiddel for å balansere fjørfebondens behov for korn, samtidig som økonomien til kornbonden opprettholdes.

### **Proteinvekster som kan dyrkes i Norge**

Soyamel er den vanligste proteinkilden i fjørfefôr. Proteinene i soya har en spesielt gunstig aminosyresammensetning. De fleste andre proteinråvarer inneholder ikke like mye protein eller like god sammensetning av aminosyrene. Skal man erstatte soya med andre proteinkilder innebærer det at man må øke totalandelen protein i fôret – noe som fortrenger bruken av norsk korn.

Grunnet det norske klimaet er det kun sørlige deler av Norge som er egnet til dyrking av proteinvekster som f.eks åkerbønner og raps. Vellykket planteforedling og klimaendringer har medført at proteinvekster kan dyrkes noe lenger nord idag sammenliknet med før.

Det er mulig å øke norsk produksjon av proteinvekster som f.eks åkerbønner, men det forutsetter arealer som også er svært godt egnet for kornproduksjon. Det er viktig å opprettholde matkorn-dyrkingen, men det kan vurderes å ta inn noe mer åkerbønner, erter og raps i vekstskifte i de beste kornområdene. Stimulering av økt produksjon av planteprotein i et helhetlig vekstskifte kan øke norsk proteinandel i fôret. Et slikt tiltak forutsetter at fjørfebonden får dekket inn økt kraftfôrpris i levering av egg / hvitt kjøtt i markedet.

Ønsker man å øke produksjon av norske proteinvekster må man gjennomføre helhetlige vurderinger av hvilke områder man skal prioritere, hvilke kornsorter som blir fortrent osv. Hvis dette ikke gjøres basert på helhetlige og strategiske vurderinger kan man risikere å redusere norsk selvforsyningsgraden, og dette vil være mot sin hensikt.

### **Fremtidige alternative proteinkilder (langsiktige muligheter)**

Det trengs forskning og stimuleres til videre arbeid med alternative kilder til proteiner som ikke opptar dagens kornområder.

En rekke norske prosjekter, f.eks Foods of Norway, arbeider med utvinning av protein fra gjær, skog, gress, kløver, tang/tare, alger, blåskjell osv. Foreløpige resultater tyder på at dette er lovende for fremtiden, men det er langt frem før dette er økonomisk lønnsomt.

Det jobbes også med muligheten for insekter som fôrråvarer. Det er en rekke utfordringer knyttet til regelverket om hold av insekter som gjør at insekter også er tiltak som først er aktuelt langt frem i tid.

I Norge har vi en helt unik dyrehelse, velfungerende kontroll- og forvaltningssystem samt slakteri og teknologi som gjør det mulig å benytte prosessert animalsk protein (PAP) (kjøttbeinmel). Per i dag utnyttes ikke PAP som fôrråvare. Dette er i praksis sløsing med store mengder protein. For å ytterligere bedre sirkulærøkonomi i norsk fjørfeproduksjon vil utnyttelse av PAP være en mulighet. Det er teknisk mulig å få benyttet proteinråvarer fra PAP i fjørfefôr, men det forutsetter politisk vilje samt endring av regelverk.

Fjørfebransjen heier på initiativ som løfter norsk matproduksjon. Å øke andelen norskproduserte fôrråvarer er et godt forslag, men må skje i riktig tempo for å ikke gå på bekostning av nåværende selvforsyningsgrad (norsk korn), mattrygghet, dyrehelse og dyrevelferd.